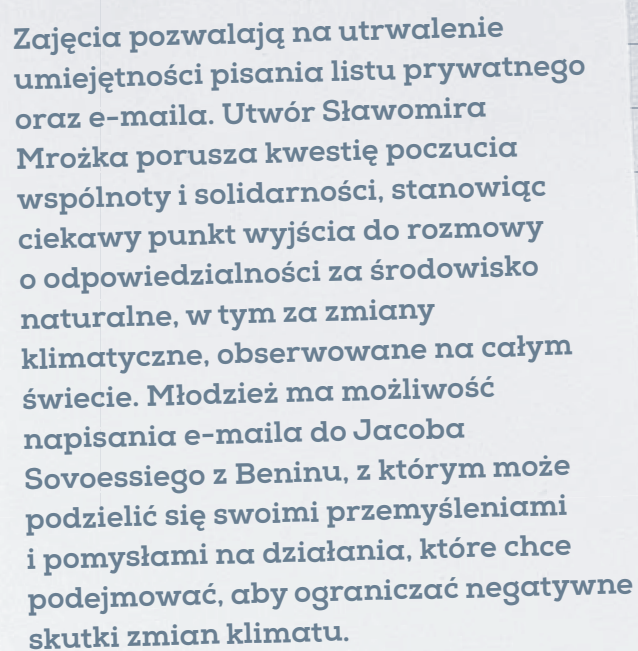

14. LUDZKOŚĆ W OBLICZU ZADAŃ „LIST W BUTELCE” SŁAWOMIRA MROŹKA

AUTORKA: JADWIGA JAROSZ

Zajęcia pozwalają na utrwalenie umiejętności pisania listu prywatnego oraz e-maila. Utwór Sławomira Mroźka porusza kwestię poczucia wspólnoty i solidarności, stanowiąc ciekawy punkt wyjścia do rozmowy o odpowiedzialności za środowisko naturalne, w tym za zmiany klimatyczne, obserwowane na całym świecie. Młodzież ma możliwość napisania e-maila do Jacoba Sovoessiego z Beninu, z którym może podzielić się swoimi przemyśleniami i pomysłami na działania, które chce podejmować, aby ograniczać negatywne skutki zmian klimatu.

**14. LUDZKOŚĆ
W OBLICZU
ZADAŃ
LIST W BUTELCE
SŁAWOMIRA
MROŻKA**

Zagadnienia:

- ▶ Zrównoważony rozwój

Czas trwania:

- ▶ 45 minut

Pytanie kluczowe:

- ▶ Jakie wyzwania stoją obecnie przed ludzkością?

Cele zajęć:

- ▶ Przeanalizujesz „List w butelce” Sławomira Mrożka.

- ▶ Przypomnisz sobie zasady pisania listu prywatnego oraz e-maila.

- ▶ Zastanowisz się nad kwestią zmian klimatu na świecie oraz sposobami przeciwdziałania ich negatywnym skutkom.

Związek z podstawą programową:

- ▶ I: 1.2, II: 1.1, 1.2, 2.2, 4.2, 4.3, III: 1.2, 1.5-1.7

Metody:

- ▶ Pogadanka
- ▶ Dyskusja
- ▶ Praca z tekstem literackim
- ▶ Metaplan

Formy pracy:

- ▶ Praca w grupie

Środki dydaktyczne i materiały:

- ▶ Załączniki
- ▶ Duży arkusz papieru
- ▶ Kolorowe flamastry/markery

MIN

0

5

8

13

18

28

10

Wprowadzenie

Praca właściwa

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Zapytaj uczniów i uczennice, co może utrudniać ludziom porozumiewanie się ze sobą. Młodzież może zwrócić uwagę na kwestie wieku, płci, koloru skóry, kultury, z jakiej wywodzą się ludzie, statusu społecznego, doświadczeń, poglądów, języków. Może to być także negatywny stosunek do rozmówcy lub rozmówczyni. Następnie zapytaj, co może ludziom pomagać w porozumiewaniu się ze sobą. Młodzież może wymienić np. wspólne doświadczenia, otwartość, pozytywne nastawienie do rozmówcy, wspólny cel.
2. Poproś jedną osobę o odczytanie na głos „Listu w butelce” Sławomira Mrożka (załącznik nr 1).
3. Zadawaj po kolei pytania do tekstu:
 - ▶ Dlaczego nadawca nie chce dociekać, kim jest adresat? Czy słusznie?
 - ▶ Dlaczego nadawca nie chce pisać o szczegółach tej misji?
 - ▶ Dlaczego sympatia istniejąca między nadawcą a odbiorcą jest tak istotna?
 - ▶ Na czym mogłaby polegać misja ludzkości? Jakie wyzwania stoją obecnie przed ludzkością?
 Pomysły młodzieży zapisz na tablicy. Na tym etapie lekcji pada odpowiedź na pytanie kluczowe.
4. Poproś młodzież o przypomnienie zasad pisania listu prywatnego. Zadaj pytania: Czy Mrozek uznaje te zasady w swoim tekście? Dlaczego pisarz niektóre zasady ignoruje? Młodzież powinna zauważyć, że jest to tekst literacki, a nie użytkowy.
5. Nadawca listu w tekście Mrożka pisze o wspólnej misji ludzkości. Wyjaśnij, że w dalszej części zajęć zajmiecie się jednym ze współczesnych wyzwań – kwestią ochrony środowiska i zmianami klimatu. Poproś młodzież, aby wyjaśniła, czym się objawiają zmiany klimatu. Propozycje zapisz na tablicy w formie metaplanu. Zwróć uwagę, że zmiany klimatu dotyczą całej planety.

Pod pojęciem zmian klimatu kryje się przede wszystkim powolny i niebezpieczny wzrost temperatury na Ziemi, który obserwujemy od momentu gwałtownego uprzemysłowienia się świata. Powoduje go głównie emisja gazów cieplarnianych do atmosfery, w tym CO₂. Zmiany klimatu wywołują wiele, często trudnych do przewidzenia, anomalii atmosferycznych, grożących setkom milionów ludzi na całym świecie. Wśród nich można wymienić m.in. zalewanie obszarów nadbrzeżnych, ekstremalne i częste upały, susze czy zwiększoną liczbę cyklonów tropikalnych. Odczuwalne zmiany temperaturowe w poszczególnych porach roku, powodzie, trąby powietrzne, powodują nie tylko większą podatność ludzi i zwierząt na choroby, zniszczenia, ale także przekładają się na skutki ekonomiczne i społeczne oraz sektorowe, jak np. rolnictwo.

Źródło: Ministerstwo Środowiska: http://bit.ly/MOS_zmiany_klimatu.

6. Rozdaj klasie kserokopię e-maila od Benińczyka Jacoba Sovoessiego (załącznik nr 2). Poproś o przeczytanie tekstu, a następnie o wskazanie obecnych w nim nawiązań do „Listu w butelce” Sławomira Mrożka.
7. Poproś młodzież, aby zastanowiła się nad przykładami działań, które mogą być podejmowane przez wszystkich ludzi na całym świecie, aby zahamować zmiany klimatyczne. Zaproponuj klasie spisanie na dużym arkuszu papieru listy działań, które młodzież gotowa jest wprowadzić w życie. Gotową deklarację można powiesić w sali lekcyjnej. Po umówionym czasie (np. po miesiącu) uczennice i uczniowie mogą sprawdzić realizację postanowień, np. stawiając inicjały lub plusy przy punktach, które udało im się wprowadzić w życie.

Przykładowe pomysły: stosowanie toreb wielokrotnego użytku, kupowanie produktów w przyjaznych dla środowiska opakowaniach, kupowanie polskich, lokalnych produktów, używanie w czasie gotowania przykrywek do garnków, gaszenie światła przy wychodzeniu z pomieszczenia, wyłączenie ładowarki po jej użyciu, segregowanie śmieci, drukowanie dwustronne, wybieranie najmniej szkodliwych środków transportu, tj. rower, transport publiczny itp.

Źródło: „Zmiany nawyków. Jak nasze nawyki wpływają na klimat?”, w: Lekcja z klimatem, Warszawa: CEO 2010, s. 57-62, http://bit.ly/Lekcja_z_klimatem.

PRACA DOMOWA:

1. Zachęć młodzież, aby poszukała więcej informacji na temat kraju, z którego pochodzi Jacob Sovoessi (Benin).
2. Wyjaśnij młodzieży, na czym będzie polegało zadanie: Napisz e-mail do Jacoba Sovoessiego. Tematem wiadomości uczyni zmiany klimatyczne. Możesz napisać, że dowiedziałeś/dowiedziałas się o zmianach klimatu w Beninie i że z kolegami i koleżankami z klasy złożyliście pewną deklarację. Wyjaśnij, do jakich działań się zobowiązaliście. Wyraź swoje zdanie na temat wspólnej odpowiedzialności za przyszłość planety.

Jeśli chcesz, żeby Jacob przeczytał wiadomość od Ciebie (tak, tak, Jacob Sovoessi naprawdę istnieje!), przetłumacz ją na język angielski lub francuski (całą klasą możecie zaproponować taką aktywność nauczycielowi lub nauczycielce danego języka w waszej szkole) i wyślij na podany adres: jacob.sovoessi@ceo.org.pl. Jacob z pewnością się ucieszy!

Źródła:

Sławomir Mrozek, „List w butelce” w: *Opowiadania*, Warszawa: Wydawnictwo Literackie 1982.

Lekcja z klimatem. Pakiet edukacyjny: scenariusze lekcji i materiały pomocnicze, CEO 2010, http://bit.ly/Lekcja_z_klimatem.

Ministerstwo Środowiska, „Klimat: pytania i odpowiedzi”, http://bit.ly/MOS_zmiany_klimatu.

www.chronmyklimat.pl/

www.eea.europa.eu/pl/pressroom/newsreleases/zmiany-klimatu-widoczne-w-europie

Załączniki:

Załącznik nr 1 – *Tekst literacki: „List w butelce” Sławomira Mrożka*

Załącznik nr 2 – *Materiał pomocniczy: E-mail od Jacoba z Beninu*

„LIST W BUTELCE” SŁAWOMIRA MROŹKA

Kochany, choć nie znany adresacie. Lub raczej – kochany, bo nie znany. Nie znając się, nie znam twoich przywar, odstręczających własności twojego ciała i twojego charakteru, co mi pozwala zwracać się do ciebie z nieskrepowaną sympatią. Lecz dlaczego właśnie ciwie (jeżeli cię nie znam) miałbym odczuwać dla ciebie sympatię? Odpowiedź: sympatia jest uczuciem krzepiającym, zdrowym, pozytywnym, miłość bliźniego jest zalecana przez wszystkie systemy kościelne i świeckie. To cnota zarówno duchowa jak i socjalna. Funduje ją sobie, abym z kolei ja tobie wydał się sympatyczny.

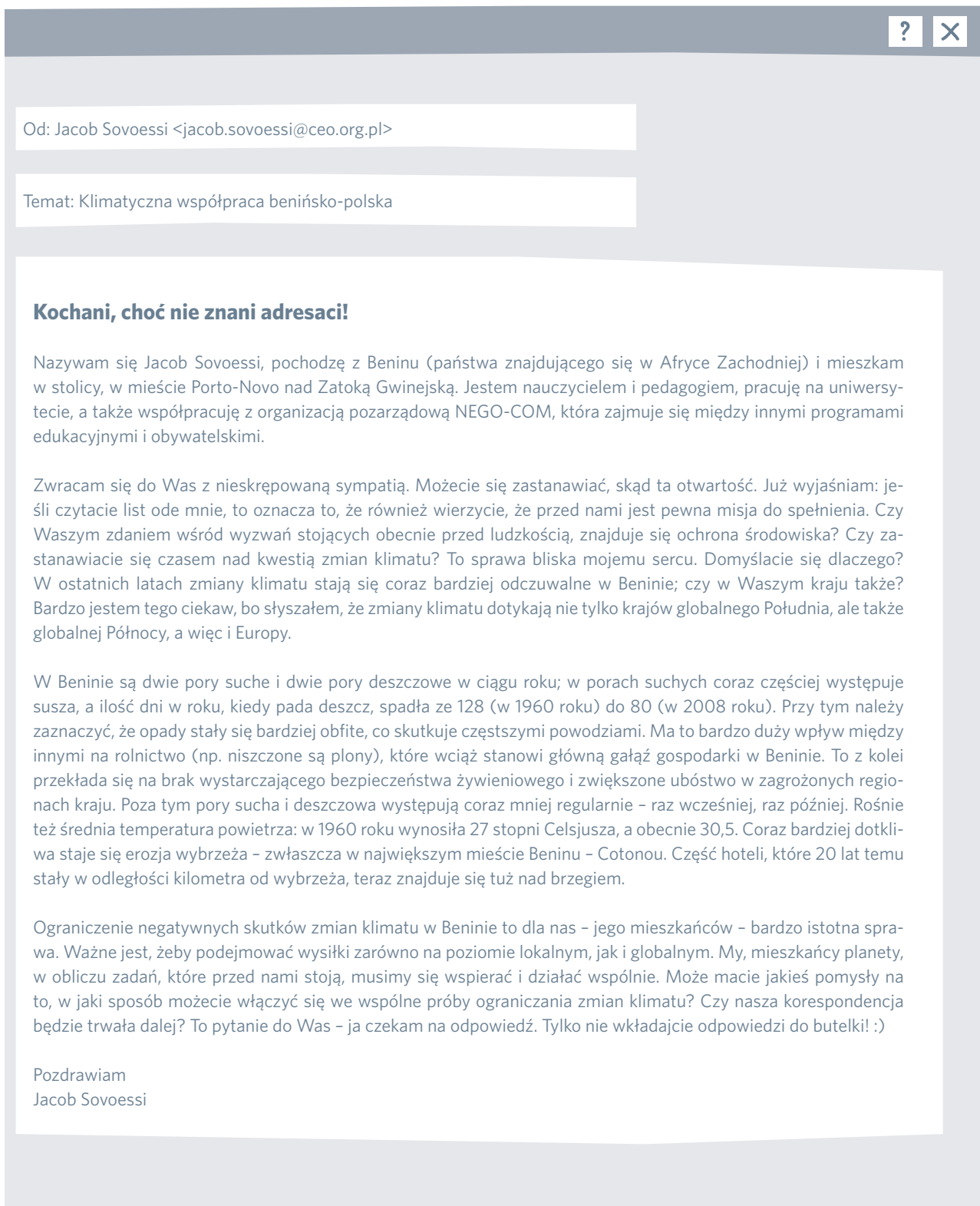
Nie wiem, czy jesteś mężczyzną czy kobietą, stary czy młody, biały czy kolorowy. To niezmiernie utrudnia korespondencję i w ogóle nasze stosunki. Jakże zwulgaryzowałyby się one i skomplikowały, gdybym znał atrybuty twojego poszczególnego istnienia. Chwała Bogu, nic o nich nie wiem i dzięki temu możemy odnaleźć swobodnie, ty i ja, ja z tobą, my razem – w szeroko zakreślonym, ale jakże miłym dla humanistycznego ucha pojęciu: ludzkość. Czy muszę dodawać, że z tego samego względu, aby nie psuć symetrii i tobie z kolei nie utrudniać sympatii do mnie – powstrzymam się od wyjawienia mojej płci, wieku, rasy oraz jakiegokolwiek innej cechy osobniczej? Niech twoja sympatia do mnie kwitnie równie bez przeszkód jak moja do ciebie.

Po tym wstępie przystąpmy do rzeczy. Otóż pragnę gorąco ci zakomunikować, że mamy do spełnienia, to znaczy ty i ja, to znaczy ludzkość wielką i szlachetną misję. Nie pytaj mnie o szczegóły. Wszelkie szczegóły ograniczyłyby nas niepotrzebnie i odebrałyby naszej misji niewątpliwy nadrzędny i ogólny charakter. Szczegóły zawsze prowadzą do nieporozumień, podczas gdy ogólność i nadrzędność nie podlega dyskusji. Poza tym, pytając mnie o szczegóły, przyznałbyś się do niewiedzy w tej wielkiej i wszystkim nam leżącej na sercu sprawie, a to bardzo brzydko by świadczyło o tobie. Zaś chyba dostatecznie jest jasne, że ja komunikuję bynajmniej nie po to, żeby zakomunikować coś, co ja wiem, a czego inni by mogli nie wiedzieć, lecz pragnę jedynie zakomunikować, że wiem to samo co wszyscy.

Mam nadzieję, mato, wyrażam głębokie przekonanie, że nasza korespondencja, tak owocnie zaczęta, będzie trwała dalej. Wymiana myśli w stosunkach opartych na wzajemnej sympatii jest nie tylko przyjemna i pożyteczna, lecz również jest naszym obowiązkiem wobec społeczności. Ona to bowiem, ta wymiana, stanowi więź i sprawia, że my, mieszkańcy planety, tworzymy – bez względu na nieistotne, ponieważ pomijane różnice – ogólną, myślącą i sympatyczną społeczność, czyli ludzkość w obliczu zadań. Czekam więc na odpowiedź z pewnością, że wkrótce nadejdzie i będzie tak samo sympatyczna jak mój niniejszy list do ciebie.

Adresu nie podaje, żeby nie obniżyć poziomu naszych relacji i nie kazić wymiany naszych myśli niesmaczną drobiazgowością. Wystarczy włożyć odpowiedź do butelki, zakorkować i wrzucić do najbliższej wody. Tak jak ja to właśnie nie robię.

E-MAIL OD JACOBA Z BENINU

Od: Jacob Sovoessi <jacob.sovoessi@ceo.org.pl>

Temat: Klimatyczna współpraca benińsko-polska

Kochani, choć nie znani adresaci!

Nazywam się Jacob Sovoessi, pochodzę z Beninu (państwa znajdującego się w Afryce Zachodniej) i mieszkam w stolicy, w mieście Porto-Novo nad Zatoką Gwinejską. Jestem nauczycielem i pedagogiem, pracuję na uniwersytecie, a także współpracuję z organizacją pozarządową NEGO-COM, która zajmuje się między innymi programami edukacyjnymi i obywatelskimi.

Zwracam się do Was z nieskrępowaną sympatią. Możecie się zastanawiać, skąd ta otwartość. Już wyjaśniam: jeśli czytacie list ode mnie, to oznacza to, że również wierzycie, że przed nami jest pewna misja do spełnienia. Czy Waszym zdaniem wśród wyzwań stojących obecnie przed ludzkością, znajduje się ochrona środowiska? Czy zastanawiacie się czasem nad kwestią zmian klimatu? To sprawa bliska mojemu sercu. Domyślcie się dlaczego? W ostatnich latach zmiany klimatu stają się coraz bardziej odczuwalne w Beninie; czy w Waszym kraju także? Bardzo jestem tego ciekaw, bo słyszałem, że zmiany klimatu dotyczą nie tylko krajów globalnego Południa, ale także globalnej Północy, a więc i Europy.

W Beninie są dwie pory suche i dwie pory deszczowe w ciągu roku; w porach suchych coraz częściej występuje susza, a ilość dni w roku, kiedy pada deszcz, spadła ze 128 (w 1960 roku) do 80 (w 2008 roku). Przy tym należy zaznaczyć, że opady stały się bardziej obfite, co skutkuje częstszymi powodziąmi. Ma to bardzo duży wpływ między innymi na rolnictwo (np. niszczone są plony), które wciąż stanowi główną gałąź gospodarki w Beninie. To z kolei przekłada się na brak wystarczającego bezpieczeństwa żywieniowego i zwiększone ubóstwo w zagrożonych regionach kraju. Poza tym pory sucha i deszczowa występują coraz mniej regularnie – raz wcześniej, raz później. Rośnie też średnia temperatura powietrza: w 1960 roku wynosiła 27 stopni Celsjusza, a obecnie 30,5. Coraz bardziej dotkliwa staje się erozja wybrzeża – zwłaszcza w największym mieście Beninu – Cotonou. Część hoteli, które 20 lat temu stały w odległości kilometra od wybrzeża, teraz znajduje się tuż nad brzegiem.

Ograniczenie negatywnych skutków zmian klimatu w Beninie to dla nas – jego mieszkańców – bardzo istotna sprawa. Ważne jest, żeby podejmować wysiłki zarówno na poziomie lokalnym, jak i globalnym. My, mieszkańcy planety, w obliczu zadań, które przed nami stoją, musimy się wspierać i działać wspólnie. Może macie jakieś pomysły na to, w jaki sposób możecie włączyć się we wspólne próby ograniczania zmian klimatu? Czy nasza korespondencja będzie trwała dalej? To pytanie do Was – ja czekam na odpowiedź. Tylko nie wkładajcie odpowiedzi do butelki! :)

Pozdrawiam
Jacob Sovoessi

List został napisany na podstawie prezentacji opracowanej przez Jacoba Sovoessiego – partnera CEO w projekcie „W świat z klasą” oraz materiałów wymienionych w źródłach.